

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОЛЕДЖ ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПИЛИПА ОРЛИКА»

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою

Протокол № _____

“25” січня 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор

В. А. Навроцький

2019 р.

**ПРОГРАМА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА СКЛАДАННЯ
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ**

**здобувачів початкового рівня вищої освіти
«Молодший спеціаліст»**

**ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ»**

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Підсумкова атестація здобувачів початкового рівня вищої освіти «молодший спеціаліст» галузі знань 07 «Управління та оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» проводиться у формі екзамену з використанням екзаменаційних білетів.

Структуру і зміст атестації визначено і ухвалено на засіданні циклової комісії з економіки та підприємництва та сформовано у вигляді екзаменаційних білетів, які включають 2 теоретичні питання та одне практичне завдання.

Атестація проводиться з метою перевірки і оцінки науково-теоретичної підготовки студентів з профільюючих дисциплін в обсязі таких навчальних дисциплін: «Бухгалтерський облік», «Податкова система», «Контроль і ревізія».

Складання комплексного екзамену з фаху проводиться на відкритому засіданні атестаційної комісії за участю не менш ніж половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії.

Перевірка і оцінка науково-теоретичної та практичної підготовки студентів проводиться з метою встановлення відповідності їх освітнього та кваліфікаційного рівнів до вимог стандарту освіти, навчальних планів і програм підготовки фахівців.

Завдання базуються на теоретичних знаннях та навичках, набутих в процесі вивчення теоретичного матеріалу за вищезначеними дисциплінами та результатах практики, семінарських, практичних і лабораторних робіт протягом всього періоду навчання.

З метою надання студентам методичної допомоги в процесі підготовки до атестації за освітнім ступенем «молодший спеціаліст» надано перелік запитань з короткими анотаціями за профільюючими дисциплінами та рекомендований список відповідної джерельної бази.

ВИМОГИ ДО ВІДПОВІДЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС АТЕСТАЦІЇ

З дисципліни «Бухгалтерський облік» знати:

- положення нормативних актів, що регулюють організацію бухгалтерського обліку в Україні;
- теоретичні основи організації обліку на підприємстві;
- порядок відображення господарських операцій по окремих облікових об'єктах у системі рахунків.

Вміти:

- використовувати систему теоретичних знань для практичної організації облікового процесу;
- здійснювати необхідні розрахунки;
- складати бухгалтерські записи.

З дисципліни «Податкова система» знати:

- суттєвості та специфіки механізму функціонування податкової системи в Україні на сучасному етапі;
- нормативну базу щодо оподаткування в Україні;
- особливості стягнення податків, у тому числі податку на додану вартість, акцизного збору, мита, податку на прибуток підприємств, тощо

вміти:

- використовувати практичні засади функціонування податкової системи в Україні.

З дисципліни «Контроль і ревізія» знати:

- необхідність, місце та значення контролю в сучасних умовах;
- основні завдання та функції контролю;
- принципи та організацію внутрішньогосподарського контролю;
- способи перевірки документів;
- способи перевірки документів;
- принципи ревізії;
- способи вивчення операцій.

вміти:

- правильно визначати принципи контролю, методи господарського контролю,
- проводити документування тих чи інших господарських операцій .
- аналізувати порушення ведення обліку в різних ситуаціях;
- застосовувати прийоми перевірки документів за суттю.
- застосовувати при прийнятті рішень фінансові методи, стимули, санкції;
- обчислювати суми податків, штрафних санкцій та інших обов'язкових надходжень до бюджету;
- визначати джерела інформації для проведення ревізії ;
- застосовувати на практиці способи вивчення облікових операцій.;
- аналізувати різні ситуації і складати план рішень по усуненню порушень ведення обліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

При оцінюванні відповіді випускника Атестаційна екзаменаційна комісія керується критеріями оцінки відповіді. Кожен екзаменаційний білет включає у себе 2 теоретичних запитання, які оцінюються до 35 балів кожне і одне практичне завдання яке оцінюється до 30 балів.

Рівень знань випускника оцінюється за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Оцінки – Відмінно ” заслуговує студент, який повністю виконав завдання комплексного кваліфікаційного іспиту, а саме: дав змістовну, вичерпну відповідь на два теоретичні питання з дисциплін, включених у програму іспиту, та правильно виконав практичне завдання, продемонстрував відмінний рівень підготовки.
82–89	Добре	B	Дуже добре заслуговує студент, який повністю виконав завдання комплексного кваліфікаційного іспиту, а саме: дав змістовну відповідь на два теоретичні запитання з дисциплін, включених в програму іспиту, правильно вирішив задачу, висловлює свої міркування з професійних питань, але не відчуває впевненості у відповідях

75–81		C	Оцінки - Добре ” заслуговує студент, який повністю виконав завдання комплексного кваліфікаційного іспиту, а саме: дав змістовну, вичерпну відповідь на два теоретичні питання з дисциплін, включених в програму іспиту, але мав незначні помилки і не повністю відповідає критеріям практичних навичок та вмій майбутнього фахівця.
67–74	Задовільно	D	Оцінки – «Задовільно» заслуговує студент, який у теоретичних відповідях демонструє знання основного матеріалу з дисциплін, включених в програму комплексного кваліфікаційного іспиту; але припускається деяких неточностей, не виявив високого рівня підготовки та припустився помилок.
60–66		E	Достатньо одержують студенти, які у теоретичної відповіді демонструють слабкі знання основного матеріалу з дисциплін, включених в програму комплексного кваліфікаційного іспиту, не зовсім вірно вирішив задачу, припускається неточностей.
35–59	Незадовільно	FX	Оцінки – «Незадовільно» заслуговує студент, який не відповів на теоретичні питання комплексного кваліфікаційного іспиту з дисциплін, включених в програму кваліфікаційного іспиту та не виконав практичного завдання.
1–34		F	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)

ЗМІСТ АТЕСТАЦІЇ

Бухгалтерський облік

1. Поняття та сутність бухгалтерського обліку

Сутність бухгалтерського обліку, його види і відмінні риси. Поняття про стандарти обліку: МСБО, П(С)БО. Поняття облікової політики. Вимоги, пропоновані до облікової інформації. Вимірники, що застосовуються в обліку.

2. Предмет та метод бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку і його найважливіші об'єкти. Класифікація активів по характеру їхньої участі в господарському обороті, складу і розміщенню, джерелам утворення. Метод бухгалтерського обліку, його елементи.

3. Бухгалтерський баланс

Балансове узагальнення, його сутність, властивості, практичне застосування в бухгалтерському обліку. Принципи побудови і зміст балансу відповідно до П(С)БО 2. Вплив господарських операцій на зміни статей балансу, їхні типи.

4. Система рахунків

Рахунка, їхнє призначення. Будівля і зміст рахунка, його елементи. Активні і пасивні рахунки, їхнє призначення, моделювання записів по них. Активно-пасивні рахунки: природа, структура, техніка ведення.

5. Подвійний запис

Подвійний запис: виникнення, сутність, необхідність, значення. Бухгалтерські проводки, їхні види, алгоритм складання. Кореспонденція рахунків. Простий запис, сфера її застосування.

6. Синтетичний і аналітичний облік

Синтетичний і аналітичний облік: їхній взаємозв'язок. Субрахунки. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Оборотні відомості. Головна книга.

7. Поняття Плану рахунків, його характеристика.

8. Облік грошових коштів

Загальні положення про наявні і безготівкові розрахунки. Облік коштів у касі: порядок організації обліку, первинні документи, синтетичний і аналітичний облік по рахунку «Каса». Облік коштів на розрахункових і інших рахунках у банках. Облік інших коштів.

9. Облік фінансових інвестицій

Фінансові інвестиції та основні принципи їх оцінки та обліку. Облік інвестицій, що характеризують відношення займу. Облік інвестицій, що характеризують право власності на частку в майні підприємства.

10. Облік запасів

Виробничі запаси, їхній склад, принципи оцінки по П(С)БО 9 «Запаси». Облік надходження матеріалів. Формування первісної вартості матеріалів, що надходять на склад. Облік розрахунків з постачальниками. Облік відпустки матеріалів зі складів. Аналітичний і синтетичний облік руху матеріалів. Особливості обліку МШП.

Готова продукція, її склад і оцінка згідно П(С)БОУ № 9 «Запаси». Облік випуску готової продукції. Склад виробничої собівартості реалізованої продукції. Облік відвантаження продукції. Облік розрахунків з покупцями. Облік транспортних витрат. Облік ПДВ по реалізованій продукції.

11. Облік основних засобів підприємства

Основні засоби, їхня характеристика, класифікація й оцінка відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби». Формування первісної вартості об'єктів і синтетичний облік надходження основних засобів. Документування й аналітичний облік основних засобів. Облік зносу (амортизації) основних засобів і методи амортизації. Облік витрат на відновлення (ремонт) і модернізацію об'єктів. Облік вибуття основних засобів.

12. Облік нематеріальних активів підприємства

Характеристика нематеріальних активів, їхні види, класифікація й оцінка відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Аналітичний і синтетичний облік руху нематеріальних активів. Методи нарахування амортизації (зносу). Особливості обліку МНМА.

13. Облік розрахунків з оплати праці та соціального страхування

Облік чисельності працівників, відпрацьованого часу і вироблення. Порядок розрахунку заробітної плати, доплат, оплати відпусток, надбавок, гарантій і компенсацій і виплат соціального характеру. Розрахунок утримань із заробітної плати працівників. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків по оплаті праці. Порядок складання розрахункових відомостей. Облік нарахувань на заробітну плату.

14. Облік розрахункових операцій

Принципи обліку й оцінки дебіторської і кредиторської заборгованості відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» і П(С)БО 11 «Зобов'язання». Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків векселями. Облік розрахунків із засновниками, акціонерами.

15. Облік розрахунків з бюджетом (податок на прибуток, ПДВ)

Класифікація податків і платежів, склад, визначення, формування. Відображення типових операцій з обліку податку на прибуток на рахунках бухгалтерського обліку

Класифікація податків і платежів, склад, визначення, формування. Відображення типових операцій з обліку податку на додану вартість на рахунках бухгалтерського обліку

Облік розрахунків з бюджетом по податках, з позабюджетними фондами й органами страхування.

16. Облік доходів та витрат підприємства

Поняття і склад витрат періоду згідно П(С)БО 16 «Витрати». Принципи обліку доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід». Операційні доходи і витрати, їхній склад, облік і визначення фінансових результатів. Поняття, склад, облік витрат і доходів фінансової діяльності й інвестиційної діяльності. Специфіка обліку надзвичайних витрат і доходів.

17. Облік фінансових результатів діяльності підприємства

Облік податку на прибуток згідно П(С)БО 17 «Податок на прибуток».

Характеристика рахунка 79 «Фінансові результати» і облік операцій на ньому. Облік прибутків і збитків по рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)».

18. Облік формування і змін власного капіталу

Власний капітал як джерело фінансування підприємств.

Статутний капітал (пайовий капітал), облік його формування і змін на підприємствах різних організаційно-правових форм власності. Облік резервного капіталу. Облік додаткового капіталу. Облік цільового фінансування. Облік страхового резерву. Облік резервів майбутніх витрат і платежів.

19. Облік цінних паперів підприємства

Визначення, види цінних паперів. Відображення типових операцій з придбання, випуску, обліку, реалізації цінних паперів на рахунках бухгалтерського обліку підприємства.

20. Види та облік фінансових інвестицій

Види та облік поточних фінансових інвестицій

Визначення та види поточних фінансових інвестицій. Відображення типових операцій з обліку короткострокових фінансових інвестицій на рахунках бухгалтерського обліку

Види та облік довгострокових фінансових інвестицій

Визначення та види довгострокових фінансових інвестицій. Відображення типових операцій з обліку довгострокових фінансових інвестицій на рахунках бухгалтерського обліку

Рекомендована література

Нормативна:

1. Закон України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22. 05. 03 р. № 889 – IV.
2. Закон України "Про аудиторську діяльність" від 26.01.93
3. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.97р. №283.
4. Закон України "Про податок на додану вартість" від 03.04.97р. № 168/97-ВР
5. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" від 18.02.97р. №77/97
6. Закон України «Про лізинги» від 16.12.97р. № 723/97-ВР.
7. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95р. № 108/95-ВР.
8. Закон України «Про відпустки» від 15.11.96. № 504/96-ВР
9. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99р. № 996-ХІУ.
10. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 02.03.2000р. № 1533-Ш
11. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" від 23.09.00р. № 1105-ХІV
12. Положення про документальне забезпечення бухгалтерських запасів у бухгалтерському обліку. Затв. наказом Мінфіну України №88 від 24.05.95р.
13. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року №87.
14. П(С)БО 2 «Баланс». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87.
15. П(С)БО «Основні засоби». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92.
16. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242.
17. П(С)БО 9 «Запаси». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року № 246.
18. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 року № 237.

- 19.П(С)БО 11 «Зобов'язання». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20.
- 20.П(С)БО 14 «Оренда». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28 липня 2000 року №181.
- 21.П(С)БО 15 «Дохід». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 року № 290.
- 22.П(С)БО 16 «Витрати». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318.
- 23.П(С)БО 26 «Виплати працівникам». Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.10.03 р. №601.
- 24.Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Затв. наказом Мінфіну України №69 від 11.08.94р.
- 25.Інструкція по статистиці заробітної плати. Затв. Наказом Міністерства статистики України №5 від 13.01.04р.
- 26.Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Канурна З.Ф.,Малюга Н.М.,Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік – Житомир: ПП "Рута", 2015 - 480 с.
- 27.Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Шило В.П., Брадул О.М. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії – К.: Вид. дім "Професіонал", 2017 - 180 с.
- 28.Гладких Т.В. [Фінансовий облік. - К.: ЦНЛ](#), 2017 - 488 с.
29. Зоріна В.Н., Осадча Т.С., Зорін Г.Г. Фінансова звітність підприємств. – К.: ЦНЛ, 2018 - 200 с.
- 30.Велш Глен А., Шорт Даніел Г. Основи фінансового обліку / Пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач. — К.: Основи, 2017. — 943 с.
- 31.Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / Пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова. — К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2018. — 736 с.

Контроль і ревізія

1. Контроль, як функція соціального управління.

Поняття, суть, значення контролю в системі управління державою. Завдання контролю в умовах ринкової економіки. Поняття контрольно-ревізійних процедур.

Характеристика основних видів контролю. Органи контролю в Україні. Проблеми підвищення якості та ефективності контрольно-ревізійної роботи.

2. Мета і завдання економічного контролю в умовах ринкових відносин.

Характеристика форм контролю. Методичні прийоми і способи, що застосовуються при здійсненні різних форм контролю.

Права, обов'язки і відповідальність працівників контрольно-ревізійної служби.

Основні етапи ревізії, їх сутність. Облік і звітність з контрольно-ревізійної роботи.

3. Принципи, категорії, організаційні форми фінансового контролю

Фінансовий контроль як засіб підвищення ефективності роботи фінансового механізму. Основні принципи: законність, повнота, компетентність, достовірність, самодостатність, безперервність, доцільність, своєчасність, відповідальність, оперативність, ефективність. Категорії контролю. Організаційні форми контролю. Суб'єкти контролю. Об'єкт внутрішньогосподарського контролю.

4. Ревізія як метод документального контролю фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та установ.

Ревізія як метод документального контролю фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та установ. Основні завдання ревізії. Ревізійний апарат.

Основні завдання та види ревізій фінансово-господарської діяльності підприємств. Підготовка до ревізії та етапи її проведення

5. Принципи ревізії.

Права, обов'язки і відповідальність ревізора. Принципи організації контрольно-ревізійної роботи. Етапи проведення ревізії. Зовнішня підготовка до ревізії. Складання програми ревізії. Розробка плану ревізії. Внутрішня підготовка до проведення ревізії. Організація ревізії на підприємстві, що ревізується. Проведення ревізії і складання акта ревізії.

6. Планування та організація контрольно-ревізійної роботи

Методи і техніка проведення ревізії. Інвентаризація як складова документальної ревізії. Документальна перевірка операцій виробничо-

господарської діяльності підприємства. Два методи вивчення документів, облікових реєстрів і форм звітності при документальній перевірці.

Зустрічна перевірка операцій за документами і записами в облікових реєстрах у двох або більше організаціях. Перевірка правильності й обґрунтованості записів в облікових реєстрах. Одержання письмових пояснень і довідок. Опечатування справ і документів, порядок вилучення справжніх документів. Лабораторна й експертна перевірки.

7. Акт ревізії

Акт ревізії . Акт комплексної ревізії виробничої і фінансової діяльності підприємства. Додатки до акта. Організаційно-розпорядчі документи за результатами ревізій і контрольних перевірок.

8. Технічні прийоми проведення ревізії.

Контроль дотримання чинного законодавства. Всебічне вивчення документації. Проведення контрольних запусків у виробництво сировини і матеріалів, виконання контрольного аналізу зразків готової продукції. Перевірка обґрунтованості і правильності застосування норм витрати сировини і матеріалів на виробництво готової продукції. Перевірка умов збереження і забезпечення цілості матеріальних цінностей і коштів. Перевірка своєчасності проведення розрахунків. Перевірка правильності застосування методики оцінки об'єктів обліку.

Особливості проведення ревізії в умовах застосування в обліку обчислювальної техніки.

9. Інвентаризація як важливий методичний прийом фінансово-господарського контролю.

Види інвентаризації, порядок проведення та роль в ревізії. Інвентаризаційні комісії. Інвентаризаційна робота як об'єкт ревізійного дослідження. Суть і зміст документальних методичних прийомів контролю.

Документальна перевірка як основний методологічний прийом ревізії. Способи перевірки документів. Техніка та способи ревізійного дослідження документів

10. Аудит як система незалежного контролю.

Класифікація аудиту. Сертифікація осіб, які мають намір займатись аудитом. Порядок укладання договору на проведення аудиту, його зміст і форма. Методика складання робочих документів аудитора і ведення аудиторського дос'є. Професійна етика аудиторів та її функціональні засади. Поняття про аудиторські докази та порядок їх отримання. Відповідальність аудитора за некваліфіковане надання аудиторських послуг. Аудиторський висновок: зміст, структура і види.

11. Ревізія і контроль розрахунків з оплати праці

Нормативно-правове регулювання обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Завдання ревізії розрахунків з оплати праці.

Виявлення джерел інформації для проведення ревізії розрахунків з оплати праці. Перевірка наявності і відповідності документів, загальних для бухгалтерії і відділу кадрів.

Контроль використання робочого часу.

Ревізія нарахування заробітної плати. Контроль правомірності й обґрунтованості застосування форм і систем оплати праці. Перевірка наявності первинних документів для оплати праці. Контроль розрахунків при погодинній формі оплати праці. Контроль заробітку із застосуванням різноманітних систем оплати праці. Контроль застосування методу і суми розрахунку оплати праці за середнім заробітком. Контроль розрахунку оплати листів тимчасової непрацездатності. Контроль премій, доплат, надбавок до заробітної плати. Контроль натуральної оплати праці.

Ревізія утримань із заробітної плати. Контроль стягування податку на доходи фізичних осіб. Перевірка обґрунтованості надання пільг з прибуткового податку.

Контроль утримань із заробітної плати на соціальні заходи.

Контроль інших утримань із заробітної плати.

Контроль зразків підписів співробітників. Перевірка депонованої заробітної плати і контроль за термінами позовної давності. Контроль необхідності й обґрунтованості нарахування резерву на оплату відпусток. Контроль оплати праці в іноземній валюті.

Ревізія обов'язкових нарахувань (зборів) на заробітну плату. Контроль соціального страхування окремих видів господарських операцій.

Контроль статистики заробітної плати. Контроль формування і надання статистичної і податкової звітності із заробітної плати і прибутків працівників. Контроль організації архіву документів із заробітної плати. Засоби виявлення можливих порушень і зловживань.

12. Ревізія і контроль грошових коштів

Завдання, напрями і джерела ревізії грошових коштів. Методика перевірки фактичної наявності касової готівки та дотримання умов їх збереження. Документальна перевірка касових операцій за джерелами надходжень готівки. Перевірка повноти оприбуткування коштів, дотримання чинного законодавства з касової дисципліни. Перевірка касових операцій за напрямами використання грошей з каси. Методи і способи перевірки витрат грошей.

Перевірка дотримання правил здійснення операцій на розрахунковому і валютних рахунках, відкритих підприємствам в установах банків. Перевірка операцій з інших рахунків грошових коштів. Систематизація та узагальнення матеріалів ревізії. Алгоритми прийняття рішень за результатами контролю.

13. Ревізія і контроль основних засобів (фондів)

Завдання, напрями та джерела ревізії основних фондів і нематеріальних активів. Перевірка стану збереження основних фондів. Документальна перевірка операцій з надходження і вибуття основних фондів. Методи і способи перевірки, послідовність контрольних дій.

Перевірка правильності нарахування амортизаційних відрахувань. Перевірка витрат на ремонт основних засобів: капітальний, поточний, технічне обслуговування тощо.

14. Ревізія і контроль нематеріальних активів.

Перевірка нематеріальних активів: обґрунтованість складу нематеріальних активів, що внесені засновниками до статутного фонду; операції з надходження і вибуття; нарахування зносу.

Особливості контролю із застосуванням сучасних засобів автоматизації і комп'ютеризації.

15. Ревізія і контроль матеріальних цінностей

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка дотримання умов збереження матеріальних цінностей. Перевірка стану та якості контролю за збереженням матеріальних цінностей на підприємстві. Особливості перевірки за видами матеріальних цінностей. Послідовність контрольних дій, узагальнення результатів контролю.

Перевірка операцій з оприбуткування матеріальних цінностей. Перевірка операцій з витрачання матеріальних цінностей.

Особливості перевірки малоцінних швидкозношуваних предметів.

Методи і способи викриття можливих зловживань. Використання ПЕОМ при здійсненні ревізії.

16. Ревізія і контроль розрахунків

Завдання, напрями і джерела ревізії за видами розрахунків. Перевірка розрахунків з підзвітними особами, дотримання правил видачі авансів, доцільності і правомірності витрат на відрядження, господарські видатки. Документальне оформлення і відображення в обліку.

Контроль розрахунків з постачальниками за товарно-матеріальні цінності, роботи (послуги), внутрішньовідомчих розрахунків. Викриття можливих фактів зловживань. Реальність дебіторської і кредиторської заборгованості.

Перевірка розрахунків з покупцями і замовниками.

Перевірка розрахунків за претензіями та відшкодуванням матеріальних збитків.

Перевірка розрахунків з оплати праці.

Стан розрахунків з працівниками, нарахування заробітної плати, утримання із заробітної плати, достовірність і правильність ведення первинного бухгалтерського обліку. Особливості контролю в умовах автоматизації обліку.

Алгоритм контролю і прийняття рішень за результатами ревізії.

17. Ревізія і контроль готової продукції

Нормативно-правове регулювання обліку і контролю готової продукції та її реалізації. Завдання ревізії готової продукції і її реалізації. Виявлення джерел інформації для проведення ревізії готової продукції і її реалізації.

Інвентаризація складу готової продукції. Контроль врегулювання інвентаризаційних різниць. Контроль відшкодування збитку.

Контроль обґрунтованості і доцільності застосування методів оцінки готової продукції. Перевірка організації складського господарства і забезпечення цілості готової продукції. Ревізія реалізації готової продукції. Перевірка формування товарного балансу. Контроль відвантаження готової продукції та її обліку. Контроль визначення дати реалізації. Контроль нарахування, сплати й обліку податку з додаткової вартості. Контроль формування податкового зобов'язання і податкового кредиту в бухгалтерському і податковому обліку. Перевірка наявності податкових накладних, що підтверджують суму податкового кредиту. Контроль правильності віднесення товарів до підакцизних. Перевірка правильності застосування ставок акцизного збору. Контроль нарахування, сплати й обліку акцизного збору. Перевірка використання й обліку акцизних марок. Контроль повноти оприбуткування виторгу від реалізації готової продукції. Контроль нарахування, перерахування й обліку обов'язкових податкових зборів, що нараховуються на обсяг реалізації.

18. Ревізія і контроль реалізації готової продукції

Ревізія стану розрахунків за реалізовану продукцію. Проведення зустрічної перевірки за розрахунками за реалізовану продукцію. Контроль за термінами позовної давності. Контроль обґрунтованості й обліку реалізації інших матеріальних цінностей.

Перевірка обґрунтованості бартерних операцій і контроль правильності нарахування й обліку митних зборів.

Аналіз статуту підприємства щодо здійснення видів діяльності. Особливості проведення ревізії реалізації в роздрібній і оптовій торгівлі. Контроль використання регістраторів розрахункових операцій.

Засоби виявлення можливих порушень і зловживань

19. Ревізія і контроль доходів підприємства.

Нормативно-правове регулювання обліку і контролю доходів підприємства. Завдання ревізії доходів підприємства. Виявлення джерел інформації для проведення ревізії доходів. Ревізія операційних доходів підприємства. Контроль формування доходів за видами діяльності. Контроль визнання надходжень прибутками.

Контроль доходів і реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Контроль інших операційних доходів. Контроль відрахувань із прибутку.

Ревізія фінансових доходів. Ревізія інвестиційних доходів. Ревізія надзвичайних доходів.

Контроль розкриття інформації про прибутки в річній фінансовій звітності. Засоби виявлення можливих порушень і зловживань.

20.Ревізія і контроль фінансового стану підприємства

Завдання, напрями і джерела ревізії. Перевірка правильності визначення балансового прибутку. Методи і способи перевірки прибутку від основної діяльності, позареалізаційних доходів і видатків.

Перевірка використання прибутку. Фінансові вкладення, погашення збитків минулих років. Розрахунки з бюджетом з оподаткування прибутку.

Контроль фінансового стану підприємства. Методи і способи оцінки фінансового стану. Причини нестійкого фінансового стану. Узагальнення та реалізація результатів ревізії.

Література

1. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 р. № 2939-ХІІ.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125 – ХХІІ (зі змінами та доповненням).
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-ХІV (зі змінами і доповненнями).
4. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту. – К. : Вища школа, 2018.
5. Бутинець Ф.Ф., та ін. Контроль і ревізія : [Підручник]. – Житомир: ПП “Рута”, 2016. – 560 с.
6. Германчук П.К., Стефанюк І.Б., Рубан Н.І. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит.- Київ: НВП “АВТ”, 2015. – 424 с.
7. Дікань Л.В. Контроль і ревізія : [Навчальний посібник]. – К. : Знання, 2017. – 327 с.
8. Павлюк В.В. Контроль і ревізія : [Навчальний посібник] . – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 196 с.
9. Романів Є.М. та ін. Контроль і ревізія : [Навчальний посібник]. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2015. – 328 с.

Податкова система

1. Сутність та види податків

Сутність податків. Генезис податків. Зародження держави і податків. Історичний розвиток форм оподаткування. Визначення податків. Їх ознаки як економічної категорії. Податки та інші форми платежів до бюджету - плата, відрахування, збори, внески, неподаткові доходи.

Функції податків. Фіскальна функція, механізм її реалізації. Податки як основа фінансової бази держави. Регулююча функція. Основні напрямки регулювання економіки та соціальної сфери. Дискусійні питання функцій податків.

Термінологія оподаткування. Елементи податку: суб'єкт (платник) і носій, об'єкт оподаткування, база оподаткування, податковий кредит, податкова знижка, податкове зобов'язання, джерело сплати, одиниця оподаткування, податкова ставка, квота. Методи побудови податкових ставок. Універсальні та диференційовані податкові ставки. Тверді і процентні ставки. Види твердих ставок: фіксовані та відносні. Види процентних ставок : пропорційні, прогресивні, регресивні.

2. Класифікація податків, їх ознаки.

Поділ податків по економічному змісту на прямі і непрямі. Класифікація податків за економічною ознакою об'єкта оподаткування - податки на доходи, капітал і споживання. Класифікація за ознакою органів державної влади, які їх встановлюють, - загальнодержавні і місцеві податки. Класифікація податків залежно від способу їх стягнення - розкладні і окладні.

Види прямих податків. Реальні податки: поземельний, подомовий, промисловий, податок на грошовий капітал. Особисті податки: подушний, прибутковий, майновий, на спадщину і дарування. Прибутковий податок як основний вид прямих податків. Індивідуальний і корпоративний прибутковий податок. Переваги і недоліки прямих податків, проблем їх справляння. Регулюючий механізм окремих видів прямих податків.

Види непрямих податків : акцизи, фіскальні монополії, мито. Специфічні та універсальні акцизи, їх форми. Податок на додану вартість в системі універсальних акцизів. Види і призначення мита. Митна політика. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі.

Економічні теорії в податковій сфері: англійська класична політекономія, маржиналізм, шведська школа, кейнсіанство, неокласики, конвергенція податкових теорій різних напрямів.

3. Податкова система і податкова політика

Податки в системі державних доходів. Методи формування державних доходів. Податковий метод формування доходів держави як основний в умовах ринкової економіки.

Податкова система. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Обсяг видатків бюджету як визначальна база побудови податкової системи. Рівень

централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті, його залежність від обсягу і характеру функцій держави.

Податкова політика: поняття податкової політики та її напрямки. Основні принципи податкової політики : фіскальна, економічна та соціальна ефективність. Елементи принципу фіскальної ефективності: достатність доходів, мінімізація витрат на збирання податків, запобігання ухиленню від сплати податків, еластичність (гнучкість) податкової системи, рівномірне розподілення податків між адміністративно-територіальними одиницями. Регулюючий механізм окремих видів податків у вирішенні економічних та соціальних проблем.

Податкова система України. Основні етапи її встановлення. Склад і структура податкової системи України. Податкова політика України в сучасних умовах.

Податкові системи інших держав: порівняльна характеристика. Структура податків. Розвиток різних форм оподаткування в зарубіжних країнах.

4. Податок на прибуток підприємств

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств. Загальна характеристика прибутку як об'єкта оподаткування. Бюджетне значення податку на прибуток підприємств. Податок на прибуток як регулюючий чинник. Переваги і недоліки податку на прибуток підприємств.

Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування. Поняття валового доходу. Поняття валових витрат. Особливості визнання витрат подвійного призначення.

Особливості оподаткування деяких видів операцій, товарів і платників.

Пільги по податку на прибуток. Усунення подвійного оподаткування. Порядок нарахування податку на прибуток і строки сплати.

5. Податок на доходи фізичних осіб

Економічний зміст оподаткування доходів громадян. Платники податку та об'єкт оподаткування. Визначення оподаткованого доходу. Пільги при оподаткуванні доходів фізичних осіб. Соціальна пільга при оподаткуванні доходів фізичних осіб. Ставки податку.

Особливості оподаткування окремих видів доходів. Оподаткування доходу від надання нерухомості в оренду чи суборенду, житловий найм або піднайм. Оподаткування процентів. Оподаткування дивідендів і роялті. Оподаткування виграшів та призів. Оподаткування інвестиційного прибутку. Оподаткування благодійної допомоги. Оподаткування доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного страхування. Оподаткування іноземних доходів. Оподаткування доходів, одержаних нерезидентами. Оподаткування операцій, пов'язаних з іпотечним житловим кредитуванням. Оподаткування операцій з продажу об'єктів нерухомого майна. Оподаткування операцій з продажу або обміну об'єкта рухомого майна. Оподаткування доходу, отриманого платником податку внаслідок прийняття ним у спадщину коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Оподаткування доходу,

отриманого платником податку як подарунок або внаслідок укладення договору дарування.

6.Податкова соціальна пільга. Податковий кредит.

Податкова соціальна пільга. Податковий кредит.

Порядок нарахування й сплати податку до бюджету. Відповідальність за нарахування і сплату податку. Декларація про майновий стан і доходи платника податку.

7. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість, його зародження і розвиток. Передумови введення податку на додану вартість в Україні. Поняття доданої вартості, методи її обчислення.

Платники і ставки податку на додану вартість. Сутність нульової ставки по податку на додану вартість. Операції, що оподатковуються за нульовою ставкою. Об'єкт оподаткування. Операції що включаються в об'єкт оподаткування. Перелік операцій, що виключені з об'єкту оподаткування.

Поняття бази оподаткування по податку на додану вартість. Порядок визначення бази оподаткування для операцій різних видів.

Пільги по податку на додану вартість. Види пільг по податку на додану вартість. Перелік операцій, що звільняються від оподаткування.

8.Порядок визначення суми податку на додану вартість

Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету. Звітний податковий період. Поняття податкового зобов'язання і податкового кредиту. Порядок визначення дати податкового зобов'язання. Порядок визначення дати податкового кредиту. Податкова накладна як основний звітний податковий документ. Порядок відшкодування податку на додану вартість з бюджету для операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою і для інших видів операцій.

Строки сплати ПДВ. Податковий вексель. Умови та порядок надання платником податкового векселя. Порядок включення сум податкового векселя до суми податкових зобов'язань і суми податкового кредиту платника.

9. Акцизний податок

Історія введення акцизного податку в Україні. Акцизний податок в системі інших непрямих податків. Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування для вітчизняних та імпортованих товарів. Перелік підакцизних товарів. Види ставок по акцизному збору.

Порядок визначення суми акцизного податку для вітчизняних та імпортованих товарів, щодо яких застосовуються процентні ставки.

Порядок визначення сум акцизного податку для вітчизняних та імпортованих товарів, щодо яких застосовуються тверді ставки.

10. Акцизні марки

Особливості у механізмі оподаткування алкогольних та тютюнових виробів. Акцизні марки : порядок їх отримання вітчизняними виробниками та імпортерами і використання. Строки сплати акцизного податку для імпортерів алкогольних та тютюнових виробів. Особливості митного оформлення для імпортерів алкогольних та тютюнових виробів.

Пільги по акцизному податку. Строки сплати та подання розрахунків до податкових органів.

11. Мито

Мито в системі непрямих податків. Митна політика і її цілі. Термінологія митної справи: митна територія, митний контроль, види переміщення через митний кордон, митна декларація та декларанти.

Платники мита. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення митної вартості. Види митних ставок: тверді та процентні. Види процентних ставок : преференційні, пільгові, повні. Пільги для юридичних і фізичних осіб. Порядок надання відстрочок у сплаті мита.

Порядок визначення суми мита та його сплати на рахунки митних органів. Порядок перерахування мита до бюджету.

12. Транспортний податок

Платниками транспортного податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Ставка податку. Податковий період. Порядок обчислення та сплати податку. Порядок сплати податку. Строки сплати податку.

13. Екологічний податок

Основи і мета встановлення екологічного податку, зборів за використання та транспортування природних ресурсів. Державна власність на ресурси як основа отримання державою доходів за їх використання і як інструмент впливу на економне і раціональне використання ресурсів.

Екологічний податок. Платники, об'єкт і база оподаткування. Ставки податку. Порядок обчислення та строки сплати податку.

14. Податкова звітність

Податкова декларація (розрахунок). Особи, які несуть відповідальність за складення податкової звітності. Складення податкової декларації. Подання податкової декларації до контролюючих органів. Внесення змін до податкової

звітності. Подання відомостей про суми виплачених доходів платникам податків - фізичним особам.

15. Плата за землю

Плата за землю: загальна характеристика. Плата за землю як інструмент раціонального використання земельних угідь і регулювання розміщення виробництва та населення в регіональному розрізі. Платники та об'єкт оподаткування.

Диференціація ставок в залежності від призначення земельних ділянок, їх місцезнаходження і якісних характеристик.

Плата за землю із земель сільськогосподарського призначення. Порядок встановлення ставок.

Плата за землю із земель несільськогосподарського призначення. Порядок встановлення ставок для земель, грошову оцінку яких встановлено і не встановлено. Особливості встановлення ставок для різних платників та видів діяльності.

Строки сплати плати за землю. Звільнення від сплати плати за землю.

16. Відповідальність за порушення податкового законодавства

Податковими правопорушеннями. Особи, які притягаються до відповідальності за вчинення правопорушень. Види відповідальності за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Загальні умови притягнення до фінансової відповідальності. Штрафні (фінансові) санкції (штрафи). Строки давності для застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів). Застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) у разі вчинення кількох порушень. Рішення про застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів). Неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності. Пеня.

17. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Сутність податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Платники податку. Визначення платників податку в разі перебування об'єктів житлової нерухомості у спільній частковій або спільній сумісній власності кількох осіб.

Об'єкт оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. База оподаткування. Пільги зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у тому числі для квартир та житлових будинків.

Ставки податку в залежності від житлової площі квартир та житлових будинків. Податковий період.

18. Єдиний податок

Особливості сплати єдиного податку (спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва). Перелік юридичних і фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, які мають право перейти на сплату єдиного податку. Перелік податків і зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок.

Особливості нарахування і сплати єдиного податку для юридичних осіб. Ставка єдиного податку для суб'єктів підприємницької діяльності - юридичних осіб. Строки і порядок сплати та подання розрахунків для юридичних осіб.

Особливості у нарахуванні і сплаті єдиного податку для фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Ставка єдиного податку для суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб. Строки і порядок сплати та подання розрахунків для фізичних осіб.

Порядок переходу платників до спрощеної системи оподаткування.

19. Місцеві збори

Склад місцевих зборів. Повноваження місцевих органів влади щодо встановлення місцевих зборів. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

Платники збору. Види діяльності, які провадяться з придбанням пільгового торгового патенту. Об'єкт і база оподаткування збором. Ставки збору. Порядок придбання торгового патенту. Порядок обчислення та строки сплати збору.

Збір за місяця паркування транспортних засобів. Платники збору. Об'єкт і база оподаткування збором. Ставки збору. Особливості встановлення збору. Порядок обчислення та строки сплати збору.

Туристичний збір. Платники збору. Об'єкт і база оподаткування збором. Податкові агенти. Ставки збору. Особливості встановлення збору. Порядок обчислення та строки сплати збору.

20. Запобігання ухиленням та перекладенням сплати податків

Поняття ухилення від податків. Види ухилення від податків. Законні форми ухилення від податків. Протизаконне приховування доходів та інші форми податкових зловживань. Особливості ухилення від податків у сфері тіньової економіки. Можливості ухилення від сплати з різних видів податків. Боротьба з ухиленням від сплати податків.

Сутність та форми перекладання податків. Перекладання непрямих податків.

Напрямки та способи перекладання прямих податків. Фактори, що впливають на процес і результати перекладання податків.

Рекомендована література

1. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-17 – ст. 112.
2. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навч. літератури, 2016. - 544 с.

3. Крисоватий А.І. Податкова система: навчальний посібник / А.І. Крисоватий, О.М. Десятник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2016. – 331 с.
4. Салига С.Я. Антикризове фінансове управління підприємством: навч.посібник / С.Я. Салига. - К.: Центр навч. літератури, 2015. - 208 с.
5. Сазонець І.Л. Управління місцевими фінансами: навч. посібник / І.Л. Сазонець. - К.: Центр навч. літератури, 2015. - 264 с.
6. Синчак В.П. Натуральна сплата податків у сільському господарстві як одна з форм розрахунків з бюджетом / В.П. Синчак // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. - № 3-4 (7-8). - С. 354-361.
7. Синчак В. П. Спеціальний режим у непрямому оподаткуванні сільгоспвиробників. / В.П. Синчак // Економіка АПК. – 2017. - №7. - С. 102-109.
8. Синчак В. П., Особливості міжнародного оподаткування в Україні. / В.П. Синчак, В. І. Довгалюк, Ю. Ю. Ярмоленко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2016. – № 1–2 (9–10). - С. 366 – 371.
9. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч.посібник / О.О. Сунцова. – К.: Центр навч. літератури, 2015. - 560 с.
10. Сердюк О.М., Податкова система (практикум): навч.посібник. // О.М. Сердюк, Т.В. Заревчацька. - К.: Центр навч. літератури, 2018. - 328 с.

Поради психолога

Як подолати тривогу й хвилювання у стресовій ситуації екзамену

Існує думка, що екзамен – це лотерея. Тоді як можна пояснити той факт, що деякі здобувачі вищої освіти складають іспити завжди успішно, а інші часто «Провалюються»? і це майже при однаковому рівні підготовки.

Тривога й хвилювання перед екзаменом – явище відоме майже всім.

Але хвилювання буває різне. Одних воно мобілізує, інших доводить до стану паніки. Якщо у перших під час стресу ефективність діяльності до певної міри зростає («стрес лева»), то у інших вона зменшується («стрес кролика»).

Щоб зменшити рівень тривоги й хвилювання на екзамені, можна використати такі прийоми само налаштування і аутотренінгу.

1. **Самонаказ.** Словесні формули самонаказу («Не хвилюйся!») виконують роль пускового механізму.

2. Прийоми «лобової атаки». За допомогою спеціально підібраних словесних формул, які вимовляються з почуттям гніву, ви повинні сформулювати своє ставлення до екзамену.

3. Створіть образ ситуації екзамену і, як тільки хвилювання, владним тоном наказу вимовте: «Зупинися!» або «Спокійно».

4. Кілька разів на день повторюйте слова або кілька слів, які викликають тривожний стан: «екзамен», «учитель». Цей прийом треба використовувати доти, доки слово не перестане асоціюватися зі станом тривоги.

5. Уявіть екзамен з усіма його подробицями і багато разів створіть у своїй уяві модель бажаної поведінки. Таким чином ви зможете знизити силу переживань і рівень тривоги.

6. **Включення.** Якщо людина спостерігає й переживає драматичні ситуації інших людей, більш скрутні, ніж її, вона починає дивитись на власні труднощі по-іншому.

7. Якщо нещастя інших людей для вас занадто абстрактні, візьміть собі за правило заспокоювати перед екзаменом свого товариша або друга.